Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

26. siječnja 2017.*

„Žalba – Tržišno natjecanje – Zabranjeni sporazumi – Belgijsko, njemačko, francusko, talijansko, nizozemsko i austrijsko tržište kupaonske opreme – Usklađivanje prodajnih cijena i razmjena osjetljivih poslovnih informacija – Obveza obrazlaganja“

U predmetu C-613/13 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 26. studenoga 2013.,

Europska komisija, koju zastupaju F. Castillo de la Torre i F. Ronkes Agerbeek kao i J. Norris-Usher, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu,

tužitelj,

druge stranke u postupku su:

Keramag Keramische Werke GmbH, prije Keramag Keramische Werke AG, sa sjedištem u Ratingenu (Njemačka),

Koralle Sanitärprodukte GmbH, sa sjedištem u Vlotho (Njemačka),

Koninklijke Sphinx BV, sa sjedištem u Maastrichtu (Nizozemska),

Allia SAS, sa sjedištem u Avonu (Francuska),

Produits Céramiques de Touraine SA, sa sjedištem u Selles-sur-Cher (Francuska),

Pozzi Ginori SpA, sa sjedištem u Milanu (Italija),

Sanitec Europe Oy, sa sjedištem u Helsinkiju (Finska),

koje zastupa J. Killick, *barrister*, P. Lindfelt, *advokat*, i K. Struckmann, *Rechtsanwalt*,

tužitelji u prvom stupnju,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano, potpredsjednik Suda, u svojstvu predsjednika prvog vijeća, M. Berger, E. Levits, S. Rodin (izvjestitelj) i F. Biltgen, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

* Jezik postupka: engleski

tajnik: K. Malacek, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 10. rujna 2015.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 26. studenoga 2015.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojom žalbom Europska komisija zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 16. rujna 2013. Keramag Keramische Werke i dr./Komisija (T-379/10 i T-381/10, neobjavljeno, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2013:457), u dijelu u kojem je tom presudom djelomično poništena Odluka Komisije C (2010) 4185 *final* od 23. lipnja 2010. koja se odnosi na postupak primjene članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet COMP/39092 – kupaonska oprema) (u daljnjem tekstu: sporna odluka).

2 Keramag Keramische Werke GmbH, prije Keramag Keramische Werke AG, Koralle Sanitärprodukte GmbH, Koninklijke Sphinx BV, Allia SAS, Produits Céramiques de Touraine SA, Pozzi Ginori SpA i Sanitec Europe Oy (u daljnjem tekstu zajedno: tužitelji u prvom stupnju) protužalbom zahtijevaju ukidanje pobijane presude u dijelu u kojem je njome Opći sud odbio njihov zahtjev za poništenje sporne odluke u vezi s njihovim sudjelovanjem u povredi pravila tržišnog natjecanja na talijanskom tržištu kupaonske opreme.

Okolnosti spora i sporna odluka

3 Okolnosti spora bile su izložene u točkama 1. do 26. pobijane presude i mogu se sažeti kako slijedi.

4 Komisija je u spornoj odluci utvrdila postojanje povrede članka 101. stavka 1. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru od 2. svibnja 1992. (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4.) u sektoru kupaonske opreme. Ta se povreda, u kojoj je sudjelovalo 17 poduzetnika, odvijala tijekom različitih razdoblja između 16. listopada 1992. i 9. studenoga 2004. u obliku niza protutržišnih sporazuma ili usklađenog djelovanja na području Belgije, Njemačke, Francuske, Italije, Nizozemske i Austrije.

5 Masco Corp. i njegova društva kćeri, među kojima Hansgrohe AG, koji proizvodi sanitarne armature, i Hüppe GmbH, koji proizvodi pregrade za tuš kabine, obavijestili su 15. srpnja 2004. Komisiju o postojanju zabranjenog sporazuma u sektoru kupaonske opreme te su zatražili oslobađanje od novčanih kazni na temelju Obavijesti Komisije o oslobađanju od kazni i smanjenju kazni u slučajevima kartela (SL 2002., C 45, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 62.) ili, podredno, smanjenje iznosa tih novčanih kazni koje bi im se mogle izreći. Komisija je 2. ožujka 2005. donijela uvjetnu odluku o oslobađanju od kazni u korist društva Masco Corp.

6 Komisija je 9. i 10. studenoga 2004. provela nenajavljene pretrage u prostorijama nekoliko društava i nacionalnih strukovnih udruženja koja djeluju u sektoru kupaonske opreme. Nakon što je između 15. studenoga 2005. i 16. svibnja 2006. spomenutim društvima i udruženjima, uključujući određene tužitelje u predmetu T-379/10, uputila zahtjeve za pružanje informacija, Komisija je 26. ožujka 2007. donijela obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku koja je dostavljena i potonjima. U razdoblju od 15. studenoga 2004. do 20. siječnja 2006. određeni je broj poduzetnika, među kojima nisu tužitelji u prvom stupnju, zatražio oslobađanje od novčanih kazni ili smanjenje njihova iznosa.

7 Komisija je 23. lipnja 2010. donijela spornu odluku, nakon što je od 12. do 14. studenoga 2007. održano saslušanje na kojem je sudjelovao tužitelj u predmetu T-381/10, nakon što je 9. srpnja nekoliko društava, među kojima i određenim tužiteljima u predmetu T-379/10 i tužitelju u predmetu T-381/10, poslala dopis o prikazu činjeničnog stanja, u kojem im je skrenula pozornost na određene dokaze na koje se namjeravala osloniti u donošenju konačne odluke i nakon što je između 19. lipnja 2009. i 8. ožujka 2010. Komisija uputila zahtjeve za pružanje dodatnih informacija nekoliko društava, među kojima i određenim tužiteljima u predmetu T-379/10 i tužitelju u predmetu T-381/10,.

8 U spornoj je odluci Komisija smatrala da je utvrđena povreda obuhvaćala: kao prvo i osnovno, usklađivanje godišnjih povećanja cijena i drugih elemenata utvrđivanja cijena među različitim proizvođačima kupaonske opreme na redovitim sastancima u nacionalnim strukovnim udruženjima; kao drugo, utvrđivanje ili usklađivanje cijena prilikom posebnih događaja, poput povećanja troškova sirovina, uvođenja eura i uvođenja naplate cestarine; i, kao treće, u otkrivanju i razmjeni osjetljivih poslovnih informacija. Ta djelovanja odvijala su se po ponavljajućem obrascu koji se pokazao istim u šest država članica obuhvaćenih Komisijinom istragom. Određivanje cijena u sektoru kupaonske opreme slijedilo je jednogodišnji ciklus, točnije proizvođači su utvrđivali cjenike koji su, u pravilu, ostajali na snazi godinu dana i služili kao osnova za poslovne odnose s trgovcima na veliko.

9 Komisija je također smatrala da su prethodno opisana djelovanja bila dio globalnog plana koji je imao za cilj ograničiti tržišno natjecanje među adresatima predmetne odluke i da su predstavljala jedinstvenu i produženu povredu koja je obuhvaćala tri podskupine proizvoda, to jest sanitarnu armaturu, pregrade za tuš kabine i njihove dodatne dijelove te sanitarnu keramiku (u daljnjem tekstu: tri podskupine proizvoda), a obuhvaćala je područje Belgije, Njemačke, Francuske, Italije, Nizozemske i Austrije. Komisija je u pogledu organizacije zabranjenog sporazuma istaknula postojanje nacionalnih strukovnih udruženja čiji su se članovi bavili djelatnošću koja se odnosila na sve tri podskupine proizvoda, koje je nazvala „koordinacijska tijela”, postojanje nacionalnih strukovnih udruženja čiji su se članovi bavili djelatnošću koja se odnosila na najmanje dvije od triju podskupina proizvoda, koje je nazvala „udruženja za više proizvoda”, kao i postojanje specijaliziranih udruženja čiji su se članovi bavili djelatnošću vezanom uz jednu od te tri podskupine proizvoda. Naposljetku, utvrdila je postojanje jedne središnje skupine poduzetnika koja je sudjelovala u zabranjenom sporazumu u različitim državama članicama i u okviru koordinacijskih tijela i udruženja za više proizvoda.

10 Tužitelji u predmetu T-379/10, točnije Keramag Keramische Werke, Koninklijke Sphinx, Allia, Produits Céramiques de Touraine i Pozzi Ginori, proizvode sanitarnu keramiku, a Koralle Sanitärprodukte pregrade za tuš kabine. U vrijeme činjenica koje im se stavljaju na teret, svi tužitelji u predmetu T-379/10 bili su društva kćeri Sanitec Europe, tužitelja u predmetu T-381/10, koji je također adresat sporne odluke. U toj je odluci Komisija pod imenom „Sanitec” kolektivno obuhvatila društva Sanitec Europe, Allia i njegova društva kćeri, Keramag Keramische Werke i njegova društva kćeri, Koninklijke Sphinx i Pozzi Ginori. Tijekom čitavog razdoblja njihova sudjelovanja u povredi koja im se stavlja na teret, sljedeća društva kćeri Sanitec Europe bila su članovi nacionalnih strukovnih udruženja proizvođača kupaonske opreme, to jest: Vitreous China-group, u Belgiji, IndustrieForum Sanitär, prije Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie, Arbeitskreis Baden und Duschen i Fachverband Sanitärkeramische Industrie, u Njemačkoj, Association française des industries de céramique sanitaire (u daljnjem tekstu: AFICS), u Francuskoj, udruženje Michelangelo, u Italiji, Sanitair Fabrikanten Platform i Stichting Verwarming en Sanitair, u Nizozemskoj i Arbeitskreis Sanitärindustrie, u Austriji.

11 Što se tiče sudjelovanja tužiteljâ u prvom stupnju u utvrđenoj povredi, Komisija je smatrala da s obzirom na to da je Sanitec Europe preko svojih nacionalnih društava kćeri tijekom razdoblja povrede koja mu se pripisuje sudjelovao na tajnim sastancima IndustrieForum Sanitär, Arbeitskreis Sanitärindustrie, Sanitair Fabrikanten Platform i Stichting Verwarming en Sanitair, kao i na sastancima udruženja Michelangelo, tijela i udruženja čiji su drugi članovi djelovali u nekoliko država članica obuhvaćenih spornom odlukom, tužitelji u prvom stupnju bili su dio središnje grupe poduzetnika i bili

su svjesni, ili su razumno mogli biti svjesni, da se utvrđena povreda s jedne strane odnosila na najmanje tri podskupine proizvoda i, s druge strane, imala proširen zemljopisni doseg jer je obuhvaćala državna područja šest država članica.

12 Radi izračuna iznosa novčane kazne određene svakom poduzetniku, Komisija je primijenila Smjernice o metodi za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe (EZ) br. 1/2003 (SL 2006., C 210, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 58.). Ta institucija utvrdila je osnovni iznos novčane kazne, pri čemu je pojasnila da se spomenuti izračun za svakog poduzetnika temeljio na njegovoj prodaji u dotičnoj državi članici pomnoženoj s brojem godina sudjelovanja u utvrđenoj povredi u svakoj državi članici i za podskupinu predmetnog proizvoda, na način da se vodilo računa o tome da određeni poduzetnici obavljaju djelatnosti samo u određenim državama članicama ili samo za jednu od tri podskupine proizvoda.

13 Što se tiče težine povrede, Komisija je utvrdila koeficijent od 15%, pri čemu je uzela u obzir četiri kriterija ocjene spomenute povrede, odnosno prirodu postupanja koja im se stavlja na teret, zajedničke tržišne udjele, zemljopisni doseg i provedbu povrede. Osim toga, koeficijent množenja koji valja primijeniti odredila je, na temelju trajanja povrede, na 4,33 za Keramag Keramische Werke u Njemačkoj, što odgovara sudjelovanju u povredi u trajanju od četiri godine i četiri mjeseca, na 10 za Keramag Keramische Werke u Austriji, što odgovara sudjelovanju u povredi u trajanju od deset godina, na 3 za Keramag Keramische Werke u Belgiji, što odgovara sudjelovanju u povredi u trajanju od tri godine, na 8,75 za Koralle Sanitärprodukte, što odgovara sudjelovanju u povredi u trajanju od osam godina i deset mjeseci, na 3 za Koninklijke Sphinx u Belgiji, što odgovara sudjelovanju u povredi u trajanju od tri godine, na 0,66 za društvo Allia u Francuskoj, što odgovara sudjelovanju u povredi u trajanju od osam mjeseci, na 0,66 za Produits Céramique de Touraine u Francuskoj, što odgovara sudjelovanju u povredi u trajanju od osam mjeseci, i na 5,33 za Pozzi Ginori, što odgovara sudjelovanju u povredi u trajanju od pet godina i četiri mjeseca. Naposljetku je odlučila povećati i osnovni iznos novčane kazne primjenjujući dodatni iznos od 15% kako bi predmetne poduzetnike odvratila od sudjelovanja u tajnim djelovanjima kao što su ona koja su predmet sporne odluke.

14 Nakon što je utvrdila osnovni iznos, Komisija je ispitala postojanje otegotnih ili olakotnih okolnosti koje bi mogle opravdati prilagodbu osnovnog iznosa. Nije ustanovila nijednu otegotnu ili olakotnu okolnost u pogledu tužiteljâ u prvom stupnju te je, nakon primjene gornje granice od 10% prihoda, u članku 2. sporne odluke utvrdila novčanu kaznu od 57 690 000 eura izrečenu tužiteljima u prvom stupnju.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

15 Zahtjevima podnesenima tajništvu Općeg suda 8. rujna 2010., tužitelji u prvom stupnju podnijeli su dvije tužbe za poništenje sporne odluke, navodeći u predmetu T-379/10 sedam tužbenih razloga i u predmetu T-381/10 devet tužbenih razloga.

16 Opći sud je 16. prosinca 2010. odlučio spojiti spomenute predmete u svrhu pisanog postupka, a 23. ožujka 2012. i u svrhu usmenog postupka te presude.

17 Pobijanom presudom Opći sud odbio je većinu tužbenih razloga tužiteljâ u prvom stupnju, ali je, s obzirom na to da je sedam tužbenih razloga navedenih u predmetu T-379/10 bilo u biti istovjetno kao prvih pet tužbenih razloga i kao osmi i deveti tužbeni razlog naveden u predmetu T-381/10 i da je Opći sud preuzeo njihovo numeriranje iz potonjeg predmeta, prihvatio prvi i treći dio trećeg tužbenog razloga tužiteljâ u prvom stupnju. Budući da je ocijenio da je Komisija pogrešno smatrala, s jedne strane, da su društva Allia i Produits Céramiques de Touraine sudjelovala u povredi te, s druge strane, da je društvo Pozzi Ginori u toj povredi sudjelovalo od 10. ožujka 1996. do 14. rujna 2001. jer je sudjelovanje tog potonjeg društva u dovoljnoj mjeri bilo dokazano samo od 14. svibnja 1996. do 9. ožujka 2001., Opći sud je poništio predmetni dio članka 1. stavka 1. točke 6. sporne odluke.

18 Što se tiče smanjenja novčanih kazni, Opći sud poništio je članak 2. stavak 7. sporne odluke, pri čemu je uzeo u obzir djelomično prihvaćanje trećeg tužbenog razloga koji su istaknuli tužitelji u prvom stupnju, odredivši iznos novčane kazne izrečene tužiteljima u prvom stupnju na dio iznosa koji prelazi 50 580 701 eura.

Žalbeni zahtjevi stranaka

Žalba

19 Komisija od Suda zahtijeva da:

— ukine točku 1. izreke pobijane presude u dijelu u kojem se njome poništava članak 1. sporne odluke u vezi s događajima u AFICS-u i odgovornosti društava Allia, Produits Céramiques de Touraine i Sanitec Europe za te događaje,

— ukine u cijelosti točku 2. izreke pobijane presude,

— u slučaju da Sud samo konačno odluči u sporu, da odbije tužbu za poništenje također u dijelu u kojem se odnosi na događaje u AFICS-u te da ponovo uvede novčane kazne koje su izrečene društvima Allia, Produits Céramiques de Touraine SA i Sanitec Europe i

— naloži tužiteljima u prvom stupnju snošenje troškova ovog žalbenog postupka, i, ako Sud donese konačnu presudu u vezi s tužbom za poništenje, troškove prvostupanjskog postupka također.

20 Tužitelji u prvom stupnju od Suda zahtijevaju da:

— žalbu odbaci kao nedopuštenu ili odbije kao neosnovanu i

— Komisiji naloži snošenje troškova.

Protužalba

21 Tužitelji u prvom stupnju od Suda zahtijevaju da:

— ukine točku 1. i 3. izreke pobijane presude u dijelu u kojem je Opći sud tom presudom odbio drugi dio petog tužbenog razloga navedenog u prvom stupnju koji se odnosi na činjenicu da u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. nisu pravilno izložene optužbe protiv društava Pozzi Ginori i Sanitec Europe u pogledu Italije,

— poništi članak 1. stavak 1. točku 6. sporne odluke u dijelu u kojem je u toj odredbi Komisija smatrala da su društva Sanitec Europe i Pozzi Ginori sudjelovala u povredi na talijanskom tržištu ili, podredno, da ga poništi u dijelu u kojem je u spomenutoj odredbi Komisija smatrala da su društva Sanitec Europe i Pozzi Ginori sudjelovala u takvoj povredi u razdoblju koje ne odgovara onom između 12. svibnja 2000. i 9. ožujka 2001.,

— poništi članak 2. stavak 7. točke (a) i (f) sporne odluke ili, podredno, smanji iznos kazni izrečenih na temelju te odredbe samom društvu Sanitec Europe ili solidarno i društvu Pozzi Ginori,

— podredno, predmet uputi Općem sudu na ponovno odlučivanje u skladu s presudom Suda i

— naloži Komisiji snošenje vlastitih troškova i njihovih troškova pred Sudom kao i snošenje primjerenog dijela troškova nastalih pred Općim sudom.

22 Komisija od Suda zahtijeva da:

— protužalbu odbaci kao nedopuštenu i/ili odbije kao neosnovanu,

— naloži tužiteljima u prvom stupnju snošenje troškova postupka.

O žalbi

Prvi žalbeni razlog

23 Svojim prvim žalbenim razlogom, koji se sastoji od pet dijelova navedenih u točkama 112. do 121. pobijane presude, Komisija ističe da je Opći sud povrijedio svoju obvezu obrazlaganja i da je počinio nekoliko pogrešaka koje se tiču prava prilikom ispitivanja dokaza koji se odnose na predmetnu povredu.

Prvi dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

24 U prvom dijelu prvog žalbenog razloga Komisija tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je smatrao da potkrjepljivanje dokaza, u ovom slučaju izjave koju je dalo društvo American Standard Inc. (u daljnjem tekstu: Ideal Standard) u okviru zahtjeva za primjenu pokajničkog programa, zahtijeva dokaz kojim se potvrđuje usklađivanje cijena na sastanku u AFICS-u 25. veljače 2004. Prema toj instituciji, svrha zahtjeva za potkrjepljivanje jest provjeriti vjerodostojnost dokaza. Opći sud je, time što je zahtijevao da se uz dokaz obvezno priloži i drugi dokument i time što nije provjerio je li samo jedan dokaz pouzdan, zahtjev za potkrjepljivanje tumačio prestrogo i povrijedio je načelo slobodne ocjene dokaza.

25 Tužitelji u prvom stupnju ističu da je prvi dio prvog žalbenog razloga nedopušten jer, kao prvo, Komisija poziva Sud da vrši svoj nadzor nad utvrđenjima Općeg suda o potkrjepljivanju i pouzdanosti zahtjeva društva Ideal Standard za primjenu pokajničkog programa i jer, kao drugo, pred Općim sudom nisu istaknuti argumenti koji se odnose na pouzdanost izjave dane u okviru zahtjeva za primjenu pokajničkog programa čak i ako nije potkrijepljena drugim dokazom. U svakom slučaju, tvrde da iz sudske prakse ne proizlazi da izjava dana u okviru zahtjeva za primjenu pokajničkog programa može biti pouzdana do te mjere da ne treba potkrijepiti nijedan njezin dio.

– Ocjena Suda

26 Valja podsjetiti da se pred Sudom ne može dovoditi u pitanje ocjena Općeg suda u pogledu dokazne snage dijelova spisa, osim ako je riječ o slučaju nepoštovanja pravila u području izvođenja dokaza i iskrivljavanja tih dijelova (presuda od 19. prosinca 2013., Siemens/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, neobjavljeno, EU:C:2013:866, t. 129. i navedena sudska praksa).

27 S druge strane, pitanje je li Opći sud poštovao pravila u području tereta dokazivanja i izvođenja dokaza u okviru ispitivanja onih koje je Komisija navela kako bi potvrdila postojanje povrede pravila prava Unije o tržišnom natjecanju pravno je pitanje koje se može istaknuti u okviru žalbe (presuda od 19. prosinca 2013., Siemens/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, neobjavljeno, EU:C:2013:866, t. 130. i navedena sudska praksa).

28 Kao što je Opći sud podsjetio u točki 105. pobijane presude, izjava poduzetnika kojem se stavlja na teret da je sudjelovao u zabranjenom sporazumu i čiju točnost osporava niz drugih poduzetnika na koje se ona odnosi ne može se smatrati dovoljnim dokazom postojanja povrede koju su počinili potonji poduzetnici ako nije potkrijepljena drugim dokazima, iako zahtijevani stupanj potkrjepljivanja može biti niži u pogledu pouzdanosti izjava o kojima je riječ (vidjeti također presudu od 19. prosinca 2013., Siemens/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, neobjavljeno, EU:C:2013:866, t. 135.).

29 U točkama 117. i 118. pobijane presude Opći je sud samo primijenio pravilo iz sudske prakse kada je, nakon što je utvrdio da su izjave društva Ideal Standard, dane u okviru zahtjeva za primjenu pokajničkog programa, osporavane, smatrao da te izjave same po sebi ne mogu biti dovoljan dokaz o protutržišnoj prirodi rasprava sa sastanka AFICS-a od 25. veljače 2004.

30 Stoga su neosnovani Komisijini argumenti koji se odnose na prestrogo tumačenje zahtjeva za potkrjepljivanje.

31 Što se tiče Komisijinih argumenata kojima se želi osporiti zaključak do kojeg je došao Opći sud prilikom ispitivanja dokaza, to jest pouzdanost i dokazna snaga koju je Opći sud pripisao izjavama društva Ideal Standard danima u okviru zahtjeva za primjenu pokajničkog programa, oni su, na temelju sudske prakse navedene u točki 26. ove presude, nedopušteni u stadiju žalbe, s obzirom na to da Komisija nije niti istaknula niti dokazala očito iskrivljenje činjenica ili dokaza.

32 Stoga valja odbiti prvi dio prvog žalbenog razloga kao djelomično nedopušten i kao djelomično neosnovan.

Drugi dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

33 U drugom dijelu prvog žalbenog razloga Komisija tvrdi da se Opći sud, nakon što je pogrešno utvrdio da izjavu društva Ideal Standard treba poduprijeti drugim dokazom, pogrešno suzdržao od ispitivanja dokazne vrijednosti izjave društva Roca priložene uz njegov zahtjev za primjenu pokajničkog programa i uputio na dio sporne odluke u kojem je sažet odgovor društva Roca SARL (u daljnjem tekstu: Roca) na obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. S jedne strane, taj odgovor nije dio spisa i, s druge strane, Opći sud je došao do dijametralno suprotnog zaključka od onog u predmetu u kojem je donesena presuda od 16. rujna 2013. Roca/Komisija (T-412/10, neobjavljena, EU:T:2013:444), u kojem je taj odgovor bio dio spisa. Osim toga, u paralelnim predmetima u kojima su donesene presude od 16. rujna 2013. Villeroy & Boch Austria i dr./Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 i T-402/10, neobjavljeno, EU:T:2013:455), kao i od 16. rujna 2013., Duravit i dr./Komisija (T-364/10, neobjavljena, EU:T:2013:477), Opći sud je pravilno smatrao da se izjava podnesena u okviru zahtjeva za primjenu pokajničkog programa može potkrijepiti drugom izjavom te je došao do zaključka da se izjave društava Ideal Standard i Roca međusobno potvrđuju, barem što se tiče proizvoda niže vrijednosti.

34 Dakle, kao prvo, pobijana presuda ima nedostatak u obrazloženju jer je Opći sud propustio ispitati dokaznu vrijednost izjave društva Roca dane na temelju pokajničkog programa te je zamijenio takvo ispitivanje time što je, izvan konteksta, naveo odgovor društva Roca na obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007., kako je sažet u spornoj odluci. Kao drugo, Opći je sud poništio dio sporne odluke na temelju dokumenta koji se nije nalazio u spisu. Kao treće, tumačenje odgovora društva Roca iskrivljava dokaze, što potvrđuje i tumačenje spomenutog dokaza dano u trima prethodno navedenim paralelnim predmetima. Kao četvrto, tvrdnja Općeg suda iz točke 120. pobijane presude prema kojoj izjava na temelju pokajničkog programa ne može potkrijepiti drugu sadržava pogrešku koja se tiče prava.

35 Tužitelji u prvom stupnju prigovaraju da je drugi dio prvog žalbenog razloga nedopušten i, u svakom slučaju, neosnovan. Naime, s obzirom na to da se izjave društva Roca dane u okviru pokajničkog programa ne nalaze u spisu Općeg suda, potonjem se ne može prigovoriti da se oslonio samo na relevantne uvodne izjave sporne odluke. Što se tiče odgovora društva Roca na obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007., Opći sud nije pogriješio time što se oslonio na relevantne odlomke sporne odluke, koje su naveli tužitelji u prvom stupnju. Naposljetku, oni tvrde da dokazi nisu bili iskrivljeni jer se radilo o različitim dokazima o kojima se u različitim predmetima različito raspravljalo.

– Ocjena Suda

36 Najprije valja utvrditi da u ovom slučaju Komisija, kao prvo, ističe nedostatak obrazloženja pobijane presude, kao drugo, to da Opći sud ne može djelomično poništiti spornu odluku oslanjajući se na dokument koji se ne nalazi u spisu, kao treće, iskrivljenje dokaza i, kao četvrto, pogrešku u primjeni pravila o dokazivanju. Stoga, suprotno tvrdnjama tužitelja u prvom stupnju, Komisija ne može dovoditi u pitanje ocjenu činjenica koju je izvršio Opći sud ili ponoviti argumente istaknute pred njim. Dakle, drugi dio prvog žalbenog razloga je dopušten.

37 Što se tiče osnovanosti, prije svega valja reći, kao što je naglašeno u točki 26. ove presude, da je Opći sud jedini nadležan utvrditi i ocijeniti relevantne činjenice kao i ocijeniti dokaze, osim u slučaju iskrivljavanja tih činjenica i tih dokaza.

38 Nadalje, ustaljena je sudska praksa da je na sudu Unije odlučiti o potrebi podnošenja dokumenta, s obzirom na okolnosti spora, u skladu s odredbama Poslovnika koje se primjenjuju na mjere izvođenja dokaza. Što se tiče Općeg suda, iz odredaba članka 49. u vezi s člankom 65. točkom (b) njegova Poslovnika, u verziji primjenjivoj na dan pobijane presude, proizlazi da je zahtjev za podnošenje svih dokumenata koji se odnose na predmet dio mjera izvođenja dokaza koje Opći sud može odrediti u svakoj fazi postupka (vidjeti u tom smislu presude od 2. listopada 2003., Salzgitter/Komisija, C-182/99 P, EU:C:2003:526, t. 41. i navedenu sudsku praksu; od 2. listopada 2003., Aristrain/Komisija, C-196/99 P, EU:C:2003:529, t. 67. i navedenu sudsku praksu; od 2. listopada 2003., Ensidesa/Komisija, C-198/99 P, EU:C:2003:530, t. 28. i navedenu sudsku praksu, kao i od 2. listopada 2003., Corus UK/Komisija, C-199/99 P, EU:C:2003:531, t. 67. i navedenu sudsku praksu).

39 Naposljetku iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da Opći sud nije dužan, uz iznimku obveze poštovanja općih načela te postupovnih pravila o teretu dokazivanja i njihovu izvođenju, i pod uvjetom da ne iskrivljuje dokazne elemente, obrazložiti na izričit način svoje ocjene vrijednosti svakog dokaza koji mu je dostavljen, osobito kada smatra da nije važan ili da nije relevantan za razrješenje spora (vidjeti u tom smislu presudu od 15. lipnja 2000., Dorsch Consult/Vijeće i Komisija, C-237/98 P, EU:C:2000:321, t. 51.).

40 U tom pogledu iz točke 120. pobijane presude proizlazi da se Opći sud radi ispitivanja dokazne vrijednosti izjava društva Roca u okviru njegova zahtjeva za primjenu pokajničkog programa oslonio isključivo na uvodnu izjavu 586. sporne odluke u kojoj je sažet odgovor društva Roca na obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. Iz toga je zaključio da se Komisija, u nedostatku dokaza koji bi ih potkrijepili, nije mogla osloniti na spomenute izjave kako bi dokazala da je do usklađivanja minimalnih cijena došlo na sastanku AFICS-a od 25. veljače 2004.

41 Međutim, Opći sud ne može u potpunosti zanijekati dokaznu vrijednost izjava društva Roca u okviru njegova zahtjeva za primjenu pokajničkog programa oslanjajući se isključivo na spomenutu uvodnu izjavu 586., u kojoj je sažet drugi dokument, a da ne ispita uvodnu izjavu 556. sporne odluke koja se odnosi na te izjave, kao niti sadržaj tih izjava.

42 Time je Opći sud povrijedio obvezu obrazlaganja kao i pravila koja se primjenjuju na izvođenje dokaza.

43 Osim toga valja utvrditi da je osnovni Komisijin argument prema kojem je Opći sud počinio pogrešku time što je u točki 120. pobijane presude smatrao da izjava u okviru pokajničkog programa ne može potkrijepiti drugu.

44 Naime, pojam potkrjepljivanja znači da neki dokaz može biti ojačan drugim dokazom. Međutim, u pravnom poretku Unije ne postoji pravilo koje bi zabranilo da potkrepljujući dokaz bude po prirodi istovrstan potkrijepljenom dokazu, to jest da izjava u okviru zahtjeva za primjenu pokajničkog programa potkrepljuje drugu takvu izjavu.

45 Stoga je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava kada je u točki 120. pobijane presude zaključio da je Komisija bila obvezna podnijeti dodatne dokaze jer izjava u okviru zahtjeva za primjenu pokajničkog programa ne potkrepljuje drugu takvu izjavu.

46 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da je drugi dio prvog žalbenog razloga osnovan, a da nije potrebno odlučivati o drugim argumentima koje je u potporu tom dijelu istaknula Komisija.

Treći dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

47 U trećem dijelu prvog žalbenog razloga Komisija tvrdi da je Opći sud, u pogledu tablice koja se odnosi na sastanak AFICS-a održan 25. veljače 2004., suprotno ustaljenoj sudskoj praksi zahtjev za potkrjepljenje dokaza tumačio prestrogo. Ta institucija smatra da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava jer je u točki 119. pobijane presude zahtijevao da se samom tom tablicom dokaže postojanje povrede, a da pri tome nije uzeo u obzir druge dokaze i dodatna objašnjenja, osobito ona iz zahtjeva društva Ideal Standard za primjenu pokajničkog programa. Osim toga, povrijedio je svoju obvezu obrazlaganja time što nije ispitao dokaznu vrijednost objašnjenja danih u tom zahtjevu. Dodaje da je taj dio poduprt činjenicom da je ocjena istog dokaza dovela do drukčijeg zaključka u presudi od 16. rujna 2013., Duravit i dr./Komisija (T-364/10, neobjavljena, EU:T:2013:477), to jest potvrđena je dokazna snaga te tablice.

48 Tužitelji u prvom stupnju smatraju da je navedeni dio nedopušten zato što Komisija od Suda zahtijeva da preispita ocjenu činjenica i dopuštenost dokaza koju je izvršio Opći sud. U svakom slučaju ti tužitelji smatraju da je Opći sud pravilno ispitao tablicu koja se odnosi na sastanak AFICS-a održan 25. veljače 2004. Dijele mišljenje Općeg suda prema kojem Komisija nije dala nikakvo objašnjenje koje bi moglo poduprijeti zaključak da su svrha tog sastanka bile protutržišne rasprave.

– Ocjena Suda

49 Kao što je to navedeno u točki 27. ove presude, pitanje je li Opći sud poštovao pravila u području tereta dokazivanja i izvođenja dokaza u okviru ispitivanja onih koje je Komisija navela kako bi potvrdila postojanje povrede pravila prava Unije o tržišnom natjecanju pravno je pitanje koje se može istaknuti u okviru žalbe. Slijedom toga, a suprotno tvrdnjama tužiteljâ u prvom stupnju, treći dio prvog žalbenog razloga je dopušten.

50 Što se tiče osnovanosti, valja utvrditi da je nesporno da s obzirom na to da su zabrana sudjelovanja u protutržišnim djelovanjima i sporazumima kao i sankcije koje mogu snaći prekršitelja općepoznati, uobičajeno je da se radnje obuhvaćene tim djelovanjima i sporazumima odvijaju potajno, da se sastanci održavaju daleko od očiju javnosti, najčešće u trećoj zemlji, i da je dokumentacija s tim u vezi svedena na minimum. Čak i ako Komisija pronađe dokaze kojima se izričito potvrđuje nezakonit kontakt između subjekata, kao što su zapisnici sa sastanka, ti će zapisnici obično biti nepotpuni i

rijetki, tako da je često potrebno rekonstruirati neke pojedinosti izvođenjem zaključaka (vidjeti presudu od 7. siječnja 2004., Aalborg Portland i dr./Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, t. 55. i 56.).

51 Usto se, u većini slučajeva, zaključak o postojanju protutržišnog djelovanja ili sporazuma mora izvesti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, promatrane kao cjelina i u nedostatku drugog dosljednog objašnjenja, mogu tvoriti dokaz o povredi pravila tržišnog natjecanja (vidjeti presudu od 17. rujna 2015., Total Marketing Services/Komisija, C-634/13 P, EU:C:2015:614, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

52 Osim toga, valja podsjetiti da je, kako bi se utvrdilo postojanje povrede članka 101. stavka 1. UFEU-a, potrebno da Komisija ponudi ozbiljne, precizne i usklađene dokaze. Međutim, svaki od dokaza koje je Komisija podnijela ne mora nužno zadovoljiti te kriterije u odnosu na svaki element povrede. Dovoljno je da skup indicija na koje se spomenuta institucija poziva, ocijenjenih zajedno, odgovara tom zahtjevu (vidjeti u tom smislu presudu od 1. srpnja 2010., Knauf Gips/Komisija, C-407/08 P, EU:C:2010:389, t. 47.).

53 U tom je pogledu Opći sud u točki 119. pobijane presude smatrao da, s obzirom na to da tablica koju je društvo Ideal Standard priložilo svojem zahtjevu za primjenu pokajničkog programa nije datirana, da ne sadržava nikakve naznake na temelju kojih bi je se povezalo sa sastankom AFICS-a od 25. veljače 2004. i da ne spominje imena konkurenata ili minimalne i maksimalne cijene koje bi ti konkurenti trebali primjenjivati, ne može potkrijepiti da su na tom sastanku utvrđene cijene.

54 Valja utvrditi da je na taj način Opći sud tu tablicu podvrgnuo zahtjevima zbog kojih bi ona, da su bili ispunjeni, sama po sebi bila dovoljan dokaz o utvrđivanju cijena.

55 Međutim, Komisija je spomenutu tablicu navela samo kao potkrjepljujući dokaz. Opći je sud, time što je zahtijevao da takav sadržava sve elemente potrebne da bi se dokazalo utvrđivanje cijena na sastanku AFICS-a od 25. veljače 2004., propustio ispitati mogu li se dokazi, općenito gledano, međusobno ojačati i tako je zanemario sudsku praksu navedenu u točkama 50. do 52. ove presude (vidjeti u tom smislu presudu od 25. siječnja 2007., Salzgitter Mannesmann/Komisija, C-411/04 P, EU:C:2007:54, t. 44. do 48.).

56 Stoga valja smatrati da je treći dio prvog žalbenog razloga osnovan a da nije bilo potrebno odlučivati o drugim argumentima koje je u potporu tom dijelu istaknula Komisija.

Četvrti dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

57 U četvrtom dijelu prvog žalbenog razloga Komisija tvrdi da je Opći sud povrijedio obvezu obrazlaganja pobijane presude jer nije ispitao određene dokaze navedene u spornoj odluci, a koji potkrepljuju izjave društava Ideal Standard i Roca, osobito mjesečne tablice koje sadržavaju povjerljive podatke o prodaji spomenute u točkama 572. do 574. sporne odluke i koji se nalaze u spisu Općeg suda kao i izjava gospodina Lalignéa. Komisija smatra da ti dokazi imaju barem potkrepljuću dokaznu vrijednost jer pokazuju da je tijekom 2004. došlo do protutržišnih kontakata, čime jačaju pouzdanost izjava društava Ideal Standard i Roca.

58 Tužitelji u prvom stupnju tvrde da je četvrti dio prvog žalbenog razloga nedopušten jer Komisija u tom dijelu osporava činjenične ocjene koje je izvršio Opći sud. Usto navode da su se pred Općim sudom pozvali na izjavu g. Lalignéa samo kako bi dokazali nedosljednost zahtjeva za primjenu pokajničkog programa društva Ideal Standard i da ta izjava ni u kojem slučaju nije bila relevantna za rješenje spora.

– Ocjena Suda

59 Najprije iz razloga navedenih u točki 49. ove presude valja odbiti prigovor nedopuštenosti koji su istaknuli tužitelji u prvom stupnju.

60 Što se tiče ocjene osnovanosti četvrtog dijela prvog žalbenog razloga, valja podsjetiti da iz stalne sudske prakse navedene u točki 39. ove presude proizlazi da Opći sud nije dužan, uz iznimku obveze poštovanja općih načela te postupovnih pravila o teretu dokazivanja i njihovu izvođenju, i pod uvjetom da ne iskrivljuje dokazne elemente, obrazložiti na izričit način svoje ocjene vrijednosti svakog dokaza koji mu je dostavljen, osobito kada smatra da nije važan ili da nije relevantan za rješenje spora.

61 Usto, pitanje dokazne vrijednosti postupovnih dokumenata ulazi u njegovu samostalnu ocjenu činjenica koja ne podliježe nadzoru Suda u žalbenom postupku, osim u slučaju iskrivljavanja dokaza iznesenih pred Općim sudom ili kad je materijalna netočnost utvrđenja Općeg suda vidljiva iz dokumenata u spisu (vidjeti u tom smislu presudu od 19. ožujka 2015., Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisija, C-286/13 P, EU:C:2015:184, t. 58. i navedenu sudsku praksu).

62 U ovom je slučaju Opći sud u točkama 110. do 121. pobijane presude ispitao je li Komisija utvrdila da su društva Allia i Produits Céramiques de Touraine sudjelovala u raspravama o usklađivanju minimalnih cijena proizvoda niže vrijednosti na sastanku AFICS-a od 25. veljače 2004.

63 Komisija je u točki 90. svojeg odgovora na tužbu u prvom stupnju istaknula da se izjava g. Lalignéa odnosila na postupanje u okviru strukovnog udruženja koje nije AFICS. Komisija u okviru ove žalbe ne misli da je pred Općim sudom tvrdila da za taj dokaz treba smatrati da može potkrijepiti izjave društava Ideal Standard i Roca u vezi sa sastankom AFICS-a od 25. veljače 2004. U tim okolnostima se ne može prigovoriti Općem sudu da nije analizirao spomenuti dokaz tijekom svojeg ispitivanja rasprava do kojih je došlo na potonjem sastanku.

64 Suprotno tomu, Opći je sud, koji je u točkama 117. do 120. pobijane presude smatrao da nikakav dokaz ne može potkrijepiti izjave društava Ideal Standard i Roca, zbog čega one nisu dovoljan dokaz o protutržišnoj prirodi spomenutih rasprava, pogriješio kada nije ispitao može li se na temelju tablica spomenutih u uvodnim izjavama 572. do 574. sporne odluke i koje se nalaze u spisu, kao što to izričito tvrdi Komisija u točkama 97. i 99. svojeg odgovora na tužbu u prvom stupnju, potkrijepiti spomenute izjave.

65 Dakle, četvrti dio prvog žalbenog razloga osnovan je u dijelu u kojem se prigovara Općem sudu da nije ispitao dokaznu vrijednost spomenutih tablica.

Peti dio prvog žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

66 U petom dijelu prvog žalbenog razloga Komisija ističe da Opći sud, zato što je propustio ispitati dokaze i jer je primijenio prestroge zahtjeve u pogledu dokaza koje je stvarno ispitao, nije izvršio sveobuhvatnu ocjenu istih kao što je trebao u skladu s ustaljenom sudskom praksom.

67 Tužitelji u prvom stupnju tvrde da je, s jedne strane, peti dio prvog žalbenog razloga nedopušten jer Komisija u tom dijelu osporava činjenične ocjene koje je izvršio Opći sud. S druge strane, tvrde da neispitivanje svakog dokaza, osobito onih koji nisu relevantni, ne znači da Opći sud nije proveo sveobuhvatno ispitivanje.

– Ocjena Suda

68 S jedne strane, iz razloga navedenih u točki 49. ove presude valja odbiti prigovor nedopuštenosti koji su istaknuli tužitelji u prvom stupnju.

69 S druge pak strane valja smatrati da je peti dio prvog žalbenog razloga osnovan, s obzirom na točke 43. do 45., 49. do 56., 64. i 65. ove presude, iz kojih proizlazi da je Opći sud zanemario pravila koja se primjenjuju na dokaze, da nije ispitao dokaznu vrijednost određenih dijelova spisa te da je propustio provjeriti mogu li se dokazi, sveobuhvatno ispitani, međusobno ojačati.

70 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da valja prihvatiti prvi žalbeni razlog.

Drugi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

71 Svojim drugim žalbenim razlogom Komisija prigovara Općem sudu da je donio kontradiktorne zaključke i da je iznio kontradiktorno obrazloženje, s jedne strane, u pobijanoj presudi i, s druge strane, u presudama od 16. rujna 2013, Roca/Komisija (T-412/10, neobjavljena, EU:T:2013:444, t. 198. i 239.), od 16. rujna 2013, Villeroy & Boch Austria i dr./Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 i T-402/10, neobjavljena, EU:T:2013:455, t. 289. i 290.), kao i od 16. rujna 2013, Duravit i dr./Komisija (T-364/10, neobjavljena, EU:T:2013:477, t. 324.).

72 Komisija smatra da iako se, u skladu sa sudskom praksom Suda, obveza Općeg suda da obrazloži svoje presude načelno ne može proširiti do te mjere da mora opravdati rješenje doneseno u nekom predmetu u odnosu na rješenje doneseno u drugom predmetu koji se vodio pred njime, čak i ako se odnosilo na istu odluku, okolnosti ovog slučaja iznimno opravdavaju ukidanja pobijane presude. Naime, Komisija ističe da se četiri bliska predmeta odnose na istu odluku, iste uvodne izjave te odluke i iste dokaze. Ta institucija smatra da su se ti predmeti mogli spojiti u svrhu donošenja presude Općeg suda. U tim okolnostima Komisija smatra da je Opći sud, s obzirom na to da nije bilo razloga za takvu odluku, počinio pogrešku koja se tiče prava zato što je samo djelomično ukinuo spornu odluku u pogledu jednog od tužiteljâ u prvom stupnju.

73 Tužitelji u prvom stupnju ističu da je Komisijin drugi žalbeni razlog preopćenit i preneprecizan da bi bio dopušten. U svakom slučaju smatraju da pobijana presuda nije nedosljedna. Osim toga, ako bi se prihvatili Komisijini argumenti, to bi dovelo do presude utemeljene na nedopuštenim dokazima i dokazima koji nisu bili dio raspravljenog skupa dokaza, čime bi se povrijedila prava obrane i osobito pravo na pošteno suđenje.

Ocjena Suda

74 S obzirom na utvrđenja iz točaka 41. i 42. ove presude, iz kojih u biti proizlazi da Opći sud nije mogao u potpunosti zanijekati dokaznu vrijednost izjava društva Roca u okviru njegova zahtjeva za primjenu pokajničkog programa oslanjajući se isključivo na uvodnu izjavu 586. sporne odluke, nije potrebno odlučivati o drugom žalbenom razlogu, koji se u biti temelji na obrazloženju koje je u pobijanoj presudi kontradiktorno u odnosu na presude od 16. rujna 2013., Roca/Komisija (T-412/10, neobjavljena, EU:T:2013:444), od 16. rujna 2013., Villeroy & Boch Austria i dr./Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 i T-402/10, neobjavljena, EU:T:2013:455), kao i od 16. rujna 2013., Duravit i dr./Komisija (T-364/10, neobjavljena, EU:T:2013:477), u dijelu u kojem Opći sud u pobijanoj presudi nije smatrao da te izjave mogu potkrijepiti izjave društva Ideal Standard i tako dokazati sudjelovanja društava Alliai Produits Céramiques de Touraine u raspravama o cijenama na sastanku AFICS-a od 25. veljače 2004.

75 Budući da se drugi do peti dio prvog žalbenog razloga u cijelosti ili djelomično prihvaćaju, valja ukinuti točke 1. i 2. izreka pobijane presude jer je Opći sud, kao prvo, djelomično poništio spornu odluku tako što je proveo nepotpuno ispitivanje iste i dokaza, kao drugo zaključio da potkrepljujući dokaz ne može potkrijepiti utvrđivanje cijena na sastanku AFICS-a od 25. veljače 2004., kao treće, nije ispitao dokaznu vrijednost određenih dokaza navedenih u spornoj odluci i koji se nalaze u spisu i, kao četvrto, jer je propustio provjeriti mogu li se dokazi, sveobuhvatno ispitani, međusobno ojačati. Žalba se u preostalom dijelu odbija.

O protužalbi

76 U potporu svojoj protužalbi, tužitelji u prvom stupnju ističu dva protužalbena razloga, usmjerena protiv točaka 284. do 291. pobijane presude.

Prvi protužalbeni razlog

Prvi dio prvog protužalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

77 Tužitelji u prvom stupnju tvrde da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava jer nije pravilno primijenio pravna pravila u vezi s dopuštenošću razloga i argumenata. Osobito, tužitelji u prvom stupnju smatraju da je Opći sud pogrešno smatrao da je nedopušten argument koji se odnosi na to je li obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. dovoljna.

78 U tom pogledu tvrde da se u sudskoj praksi vrlo rijetko utvrđuje nedopuštenost razloga i da se do takvog zaključka dolazi samo ako u potporu predmetnom razlogu nije iznesena nikakva argumentacija. Smatraju da su dovoljno obrazložili spomenuti argument i da je Komisija mogla na njega odgovoriti te, štoviše, da je Komisija mogla pokrenuti raspravu o tome na saslušanju, a ne tvrditi kako je taj argument preneodređen ili neprecizan.

79 Usto, tužitelji u prvom stupnju podredno navode da je Opći sud propustio obrazložiti svoju odluku da ne ispita taj isti argument tvrdeći da je apstraktno formuliran i da nije dovoljno precizan da bi bio dopušten.

80 Komisija pak ističe da se prvi dio prvog žalbenog razloga oslanja na nepotpuno čitanje pobijane presude kao i na pogrešnom poimanju dosega utvrđenja Općeg suda o nedopuštenosti.

81 U tom pogledu ta institucija tvrdi da ta izjava upućuje samo na točku 158. tužbe tužiteljâ u prvom stupnju, u kojoj se nalaze opća utvrđenja u pogledu navoda protiv tužiteljâ u prvom stupnju u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007., dok je Opći sud u točkama 288. do 290. pobijane presude ispitao meritum navoda iznesenih protiv društva Pozzi Ginori, zbog njegova sudjelovanja na sastancima udruženja Michelangelo u Italiji. Čak i ako se nedopuštenost proširi na dio tužbenog razloga koji se odnosi na Italiju, u dijelu u kojem je Opći sud ispitao meritum tužbenog razloga u vezi s predmetnom povredom u toj državi članici, takva nedopuštenost bi u svakom slučaju bila bez učinka. Iz toga prema Komisiji slijedi da je obrazloženje pobijane presude u tom pogledu dovoljno.

– Ocjena Suda

82 Valja navesti da je Opći sud u točki 286. pobijane presude podsjetio na sudsku praksu prema kojoj apstraktno formulirani tužbeni razlozi ne ispunjavaju zahtjeve u pogledu dopuštenosti propisane u Statutu Suda Europske unije i u Poslovniku Općeg suda.

83 U tom pogledu je u točki 287. pobijane presude zaključio da je nedopušten argument tužiteljâ u prvom stupnju koji se odnosi na to da Komisija navodno nije poštovala svoju obvezu da u dovoljnoj mjeri izloži preliminarno utvrđene činjenice istaknute protiv potonjih u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. zato što je bio apstraktno formuliran i nedovoljno precizan.

84 Međutim, u točkama 288. do 290. pobijane presude, Opći sud je provjeravao osnovanost argumenta koji se odnosi na to da Komisija navodno nije poštovala svoju obvezu da u dovoljnoj mjeri izloži preliminarno utvrđene činjenice istaknute protiv društva Pozzi Ginori u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. jer je to društvo sudjelovalo na sastancima udruženja Michelangelo za više proizvoda.

85 Valja utvrditi da se tužitelji u prvom stupnju, kako bi proširili svoj argument koji se odnosi na nepravilnu primjenu pravnih pravila o dopuštenosti razloga, u bitnome usredotočuju na dokazivanje dovoljne preciznosti njihova argumenta iznesenog pred Općim sudom, a koji se odnosi na nedovoljan opis povrede učinjene u Italiji. Međutim, kao što je utvrđeno u prethodnoj točki, Opći sud je ispitao osnovanost tog argumenta.

86 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da prvi dio prvog protužalbenog razloga treba odbiti kao bespredmetan.

Drugi dio prvog protužalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

87 U okviru drugog dijela prvog protužalbenog razloga, tužitelji u prvom stupnju smatraju da je Opći sud počinio očitu pogrešku koja se tiče prava ili, podredno, da je iskrivio činjenice kada je zaključio da je obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. dovoljna.

88 Ističu da je Opći sud primijenio pogrešan pravni kriterij kako bi ocijenio jesu li informacije koje se trebaju nalaziti u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama dovoljno jamstvo prava obrane. Točnije, Opći sud je pogrešno smatrao da je bilo dovoljno navesti da je na sastancima nabrojenima u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. došlo do „protutržišnog ponašanja”, a da nije preciziralo prirodu takvog ponašanja niti bilo kakav drugi detalj. Da je Opći sud slijedio sudsku praksu Suda, točnije, presudu od 9. srpnja 2009., Archer Daniels Midland/Komisija (C-511/06 P, EU:C:2009:433), poništio bi spornu odluku u pogledu povrede u sektoru keramike u Italiji, zato što obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. nije dovoljno predočila detalje koji se odnose na taj dio povrede kako bi jamčila prava obrane tužiteljâ u prvom stupnju. Potonji smatraju da se u pobijanoj presudi primjenjuje kriterij koji se odnosi na minimalan prihvatljiv sadržaj obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama koji nije zadovoljavao zahtjeve u pogledu razumljivog obavješćivanja o optužbama, u skladu s člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda potpisane u Rimu 4. studenoga 1950. (u daljnjem tekstu: EKLJP).

89 Podredno, tužitelji u prvom stupnju tvrde da je zaključak Općeg suda iz točke 289. pobijane presude o tomu je li dovoljna obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. u svakom slučaju očito iskrivljenje sadržaja spisa. Takav je zaključak usto suprotan zaključku do kojeg je došao Opći sud u presudi od 16. rujna 2013. Wabco Europe i dr./Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449) u pogledu toga je li dovoljan odlomak te obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama.

90 Komisija ističe nedopuštenost drugog dijela prvog protužalbenog razloga jer je riječ o novom razlogu koji nije istaknut u prvostupanjskom postupku. Ta institucija osobito smatra da su tužitelji u prvom stupnju pred Općim sudom tvrdili da u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. nije spomenuta nikakva činjenica u vezi s udruženjem Michelangelo. Ističe da su u fazi žalbe tvrdili da se informacije u pogledu „prirode" protutržišnih postupanja koje je dostavila Komisija ne nalaze u toj obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama te da su stoga novi razlog.

91 Ta institucija tvrdi da u svakom slučaju taj dio nije osnovan. Smatra da odluka donesena na temelju postupka povodom povrede iz članka 101. stavka 1. UFEU-a ne mora biti istovjetna preslika obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama dostavljene u okviru tog postupka te da je ispunjena obveza poštovanja prava obrane jer ta odluka ne stavlja dotičnim osobama na teret povrede koje nisu predviđene u sažetku preliminarno utvrđenih činjenica i odnosi se samo na činjenice koje su dotične osobe imale priliku objasniti.

92 Što se tiče argumenta tužiteljâ u prvom stupnju prema kojem Opći sud nije primijenio pravni kriterij iznesen u presudi od 9. srpnja 2009. Archer Daniels Midland/Komisija (C-511/06 P, EU:C:2009:433) kako bi ocijenio njihovu sposobnost da se učinkovito brane, Komisija tvrdi da se takav argument ne može prihvatiti. Ta institucija smatra da spomenuta presuda nije primjenjiva u ovom slučaju, s obzirom na to da tužitelji u prvom stupnju ne osporavaju da su znali da su bili na sastancima, da su znali datum dotičnih sastanaka i za dokaze, nego isključivo ističu da nisu znali za „prirodu protutržišnog postupanja", vrlo neodređen pojam koji ne pokazuje zašto bi obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. bila nedovoljna. Ta institucija primjećuje da su protutržišna postupanja opisana u točkama 256. i 393. do 400. te obavijesti i da su tužitelji u prvom stupnju svojim odgovorom na spomenutu obavijest pokazali da su shvatili „prirodu" protutržišnih postupanja i stoga to da je obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. navodno nedovoljna nije ni najmanje utjecalo na postupak.

93 Budući da se argument tužiteljâ u prvom stupnju u vezi s povredom članka 6. EKLJP-a temelji na premisi da obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. nije bila dovoljna, Komisija ističe da ne postoji temeljna razlika između te obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama i sporne odluke zbog koje bi spomenuti članak bio povrijeđen.

– Ocjena Suda

94 Valja utvrditi da je Opći sud u točkama 288. do 291. pobijane presude ispitao jesu li dokazi koji se nalaze u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. u pogledu sudjelovanja društva Pozzi Ginori na sastancima udruženja Michelangelo omogućili tužiteljima u prvom stupnju da koriste svoja prava obrane, s obzirom na to da su pred Općim sudom tvrdili da ta obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama ne pruža nikakve detalje o navodnom protutržišnom ponašanju na sastancima udruženja Michelangelo.

95 Točnije, Opći sud je najprije u točki 288. pobijane presude utvrdio da u tablici koja se odnosi na sastanke udruženja Michelangelo za više proizvoda i koja se nalazi u točki 277. obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. potvrđuje sudjelovanje društva Pozzi Ginori na sastancima navedenog udruženja tijekom kojih je dolazilo do protutržišnih ponašanja i da se pisani dokazi o takvom ponašanju nalaze u bilješkama na dnu stranice umetnutima u tu tablicu. Nadalje, u točki 289. pobijane presude utvrdio je da su Komisijina objašnjenja u pogledu sudjelovanja društva

Pozzi Ginori na sastancima udruženja Michelangelo za više proizvoda, iako kratka, omogućila tužiteljima u prvom stupnju da precizno spoznaju ponašanje koje se društvu Pozzi Ginori stavlja na teret. Naposljetku, Opći sud je, također u točki 289. pobijane presude, utvrdio da je Komisija u točki 277. obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. istaknula prirodu postupanja koja im se stavlja na teret, njihovu učestalost i točan datum kada je do njih došlo te dokaze kojima je raspolagala. U točki 290. pobijane presude zaključio je da su dokazi iz te obavijesti dovoljni da omoguće tužiteljima u prvom stupnju da ostvare svoja prava obrane.

96 Valja utvrditi da tužitelji u prvom stupnju samo ponavljaju argumente već istaknute pred Općim sudom i, zapravo, zahtijevaju da Sud izvrši novu ocjenu obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. Takav argument treba odbiti kao nedopušten u fazi žalbe (vidjeti analogijom presudu od 12. rujna 2006. Reynolds Tobacco i dr./Komisija, C-131/03 P, EU:C:2006:541, t. 50. kao i navedenu sudsku praksu).

97 Što se tiče dopuštenosti argumenta koji se temelji na povredi članka 6. EKLJP-a, valja utvrditi da on počiva na presumpciji da je argument koji se odnosi na to da obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. nije dovoljno dopušten.

98 Budući da, s jedne strane, iz točke 96. ove presude proizlazi da je spomenuti argument nedopušten i, s druge strane, da tužitelji u prvom stupnju ne navode zbog čega je Opći sud prekršio članak 6. EKLJP-a, nego samo općenito ponavljaju da sadržaj obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. ne zadovoljava zahtjeve iz tog članka, potonji u biti žele da Sud zamijeni ocjenu Općeg suda o tome je li obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama dovoljna svojom ocjenom, a da nisu dokazali da postoji bilo kakvo iskrivljenje činjenica ili dokaza. Takav argument nije dopušten u fazi žalbe.

99 Slijedom navedenog, drugi dio prvog protužalbenog razloga valja odbiti kao nedopušten.

100 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da valja odbiti prvi protužalbeni razlog kao djelomično nedopušten i djelomično bespredmetan.

Drugi protužalbeni razlog

– Argumentacija stranaka

101 Svojim drugim protužalbenim razlogom tužitelji u prvom stupnju tvrde da je Opći sud donio zaključak o tome je li dovoljna obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. u pogledu povrede u sektoru keramike u Italiji oslanjajući se na obrazloženje koje je kontradiktorno onomu iznesenom u presudama donesenima u bliskim predmetima i da s obzirom na to nije primjereno obrazložio pobijanu presudu. Ističu da je ocjena te obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u presudi od 16. rujna 2013., Wabco Europe i dr./Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), kontradiktorna ocjeni Općeg suda u pobijanoj presudi u pogledu sastanaka udruženja Michelangelo. Prema mišljenju tužiteljâ u prvom stupnju, obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku mora imati isti doseg za sve adresate.

102 U svakom slučaju, zaključak Općeg suda nije dovoljno obrazložen jer nije moguće provjeriti razloge zbog kojih se ocjena razine detaljnosti obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. u pobijanoj presudi razlikuje od one u presudi od 16. rujna 2013., Wabco Europe i dr./Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449).

103 Komisija smatra da bi, ako se utvrdi da obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. nije dovoljna, to značilo da je iskrivljen sadržaj spisa i da je takav argument nedopušten u fazi žalbe, s obzirom na to da tužitelji u prvom stupnju nisu dokazali očito iskrivljenje, nego zahtijevaju da Sud preispituje točku 288. pobijane presude.

104 Osim toga, ta institucija ističe da, što se tiče argumenta tužiteljâ u prvom stupnju, prema kojem postoji nedosljednost između pobijane presude i presude od 16. rujna 2013., Wabco Europe i dr./Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), načelno ne postoji obveza Općeg suda da opravda rješenje doneseno u jednom predmetu u odnosu na rješenje doneseno u drugom predmetu, iako se ono odnosi na istu odluku.

105 U svakom slučaju Komisija smatra da je riječ o različitim pitanjima u dva predmeta iz dva razloga. Kao prvo, u predmetu u kojem je donesena presuda od 16. rujna 2013., Wabco Europe i dr./Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), bila je riječ o tome da se šutnja tumačila kao priznanje protutržišnog postupanja, a ne o tome je li obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama od 26. ožujka 2007. dovoljna. Kao drugo, društvo Pozzi Ginori nije šutjelo o navodima koji se odnose na sastanke udruženja Michelangelo u Italiji, dok društvo Wabco Europe jest i Opći sud je morao tumačiti doseg takve šutnje. U svakom slučaju, Komisija dodaje pogreška koju je Opći sud potencijalno počinio u presudi od 16. rujna 2013., Wabco Europe i dr./Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449) ne opravdava proširenje te greške na ovaj predmet.

106 Komisija smatra da tužitelji u prvom stupnju nisu naveli nijedan dodatan dokaz koji bi trebali da je precizirana „priroda protutržišnih postupanja” do kojih je došlo na sastancima udruženja Michelangelo. U tim okolnostima, argumenti tužiteljâ u prvom stupnju čisto su nagađanje te nisu osnovani, i da je utvrđena pogreška koja se tiče prava, ne bi dovela do poništenja sporne odluke u dijelu koji se odnosi na talijansko tržište.

– Ocjena Suda

107 Iz sudske prakse Suda proizlazi da se obveza Općeg suda da obrazloži svoje presude načelno ne može proširiti do te mjere da se mora opravdati rješenje doneseno u jednom predmetu u odnosu na rješenje doneseno u drugom predmetu koji se vodio pred njime, čak i ako se odnosilo na istu odluku. U tom pogledu, Sud je već presudio da kada je adresat odluke podnio tužbu za poništenje, sudovi Unije ovlašteni su ispitivati samo onaj dio odluke koji se odnosi na njega. Suprotno tome, dijelovi koji se odnose na druge adresate ne ulaze, osim u posebnim okolnostima, u predmet spora o kojem sud Unije treba odlučiti (vidjeti presudu od 11. srpnja 2013., Team Relocations i dr./Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, t. 66. kao i navedenu sudsku praksu).

108 Stoga treba odbiti argument tužiteljâ u prvom stupnju koji se temelji na navodnoj kontradiktornosti između pobijane presude i presude od 16. rujna 2013., Wabco Europe i dr./Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449).

109 Iz toga proizlazi da drugi protužalbeni razlog valja odbiti kao neosnovan.

110 Slijedom toga, protužalbu treba odbiti u cijelosti.

O tužbi pred Općim sudom

111 U skladu s člankom 61. stavkom 1. Statuta Suda Europske unije, ako je žalba osnovana, Sud ukida odluku Općeg suda. Sud može sam konačno odlučiti o sporu, ako stanje postupka to dopušta ili može vratiti predmet na odlučivanje Općem sudu.

112 Budući da Opći sud nije u potpunosti ocijenio dokaze, o sporu se ne može odlučiti.

113 Shodno tome, predmet valja vratiti na ponovno odlučivanje Općem sudu.

Troškovi

114 Budući da se predmet vraća Općem sudu na ponovno suđenje, o troškovima ovog žalbenog postupka odlučit će se naknadno.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Ukidaju se točke 1. i 2. izreke presude Općeg suda Europske unije od 16. rujna 2013., Keramag Keramische Werke i dr./Komisija (T-379/10 i T-381/10, EU:T:2013:457).**

2. **Žalba se u preostalom dijelu odbija.**

3. **Protužalba se odbija.**

4. **Predmet se vraća na ponovno odlučivanje Općem sudu Europske unije u pogledu dijela presude Općeg suda Europske unije od 16. rujna 2013., Keramag Keramische Werke i dr./Komisija (T-379/10 i T-381/10, EU:T:2013:457) koji se ukida ovom presudom.**

5. **O troškovima će se odlučiti naknadno.**

Potpisi